

MEMORANDUM O RAZUMIJEVANJU

IZMEĐU

**ODJELA ZA MEĐUNARODNI RAZVITAK
(THE DEPARTMENT FOR INTERNATIONAL DEVELOPMENT, DfID)**

koji predstavlja

Veleposlanstvo Ujedinjenog Kraljevstva u Bosni i Hercegovini;

i

**ŠVEDSKE AGENCIJE ZA MEĐUNARODNI RAZVITAK I SURADNJU
(THE SWEDISH INTERNATIONAL DEVELOPMENT COOPERATION AGENCY, Sida)**

koju predstavlja

Veleposlanstvo Švedske u Bosni i Hercegovini;

i

**MINISTARSTVA ZA RAZVITAK I SURADNJU NIZOZEMSKÉ
(THE NETHERLANDS MINISTER FOR DEVELOPMENT COOPERATION)**

koje predstavlja

Veleposlanstvo Kraljevine Holandije u Bosni i Hercegovini;

i

**DELEGACIJE EUROPSKE KOMISIJE
(THE DELEGATION OF THE EUROPEAN COMMISSION)**

u Bosni i Hercegovini

(“Donatori”)

i

VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE

VLADE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

VLADE REPUBLIKE SRPSKE

VLADE BRČKO DISTRIKTA BIH

koje predstavljaju
premijeri

i

Ministarstva financija i trezora BiH

**ZA USPOSTAVU
FONDA ZA REFORMU JAVNE UPRAVE**

Uvodni stavovi: Razmatranja

1. Imajući u vidu da su Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, Vlada Republike Srpske i Vlada Brčko distrikta BiH prihvatile pomoć Odjela za međunarodni razvitak Ujedinjenog Kraljevstva (The UK Department for International Development, DfID), Švedske agencije za međunarodni razvitak i suradnju (Swedish International Development Co-operation Agency, Sida), Ministarstva za razvitak i suradnju Holandije (Netherlands Ministry for Development Co-operation) i Delegacije Europske komisije (European Commission, EC) (u daljnjem tekstu: Donatori) za potporu implementiranju Strategije reforme javne uprave (Public Administration Reform, PAR) (u daljnjem tekstu: PAR Strategija).
2. Imajući u vidu da su se donatori obvezali da pruže potporu implementiranju PAR Strategije putem tehničke pomoći preko uspostave Fonda za reformu javne uprave (u daljnjem tekstu: PARF).
3. Imajući u vidu da su se Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, Vlada Republike Srpske i Vlada Brčko distrikta BiH obvezali da će: a) uspostaviti i pružiti potporu Uredu koordinatora za reformu javne uprave (u daljnjem tekstu: PARCO); b) imenovati koordinatore za PARCOs na razini zajedničkih organa Bosne i Hercegovine, koordinatore za PAR entiteta i Brčko distrikta BiH (u daljnjem tekstu PARCs); c) uspostaviti Radnu grupu sastavljenu od predstavnika ministarstava i agencija, kao i predstavnika entiteta i Brčko distrikta BiH i d) kreirati, usvojiti i implementirati PAR Strategiju.
4. Imajući u vidu da su Donatori posvećeni principima harmonizacije na način na koji su oni odraženi u ovom Memorandumu o razumijevanju (Memorandum of Understanding) (u daljnjem tekstu: MoU) i teže ka najvišoj mogućoj razini usklađenosti sa proračunskim sustavom i sustavom odgovornosti i legislativom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, Vlada Republike Srpske i Vlada Brčko distrikta BiH s ciljem jačanja učinkovitog implementiranja i smanjenja administrativnog tereta koji je na Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, Vladi Federacije Bosne i Hercegovine, Vladi Republike Srpske i Vladi Brčko distrikta BiH, i smanjenja troškova transakcija.
5. Imajući u vidu da su Donatori postigli razumijevanje o zajedničkim procedurama za konzultacije i odlučivanje, mehanizama isplaćivanja, nadzora i izvješćivanja, pregleda i evaluacije, revizije, financijskog upravljanja i razmjene informacija i suradnje između Donatora, na način koji je odražen u ovom MoU.
6. Imajući u vidu da su poštivanje ljudskih prava, demokratskih načela, vladavine zakona i dobrog upravljanja, koji vladaju domaćim i međunarodnim politikama potpisnika, temeljna načela na kojima počiva suradnja između potpisnika i da oni predstavljaju suštinske elemente ovog MoU.

Prema tome, Donatori i Vlade su postigli sljedeće razumijevanje:

Stav 1: Ciljevi PARF i obuhvat ovog MoU

7. Ovaj MoU uspostavlja uvjete i procedure za konkretnu financijsku potporu za PAR Strategiju oko kojih je postignut zajednički sporazum i služi kao koordinacioni okvir za konzultacije između Donatora, PARCO, Ministarstva financija i trezora (u daljnjem tekstu: MOFT) i koordinatora za PAR entiteta i Brčko distrikta BiH, u odnosu na zajedničke preglede rezultata, zajedničke procedure za isplaćivanje, za izvješćivanja i za revizije.
8. Opći cilj PARF je da osigura harmoniziran pristup pri potpori implementiranju projekata u cijeloj BiH koji potpadaju u okvir koji definira PAR Strategija. Potpora će biti ograničena na projekte koji će biti završeni unutar vremenskog okvira PARF i na sredstva koja su dostupna PARF-u, te one koji ne predstavljaju dupliciranje drugih projekata donatora.
9. Sam PARF se neće koristiti za pružanje tehničke potpore (TA) za PARCO. To će biti osigurano kroz bilateralne projekte (na primjer, EC), kojima će zajedno upravljati primarni potpisnici ovog MoU sa strane Donatora. Donatori također nemaju namjeru da PARF plaća troškove vezane za osoblje ili operativne troškove PARCO, što uključuje i upravljanje samim fondom. To će predstavljati doprinos Vijeća ministara BiH.
10. Donatori će temeljiti svoju stvarnu potporu na napretku koji se ostvari prvo u usvajanju a nakon toga u implementiranju PAR Strategije. Napredak će se mjeriti kroz zajedničke ocjene pokazatelja uspješnosti, o kojima će potpisnici zajednički postići sporazum i koji će biti konkretno navedeni u PAR Strategiji. Odluke o daljnjem financiranju donositi će se zajednički.
11. U slučaju da bilo koji od Donatora zaključi supsidijarne bilateralne sporazume sa vladama, osigurati će da su takvi sporazumi kompatibilni i u duhu odredbi ovog MoU i trebalo bi da u najvećoj mjeri teže da izbjegnu uspostavu bilo kakvih odredbi koje odstupaju od odredbi o kojima je postignut zajednički sporazum u sklopu MoU. U slučaju da postoji bilo kakva neusuglašenost ili suprotnost između uvjeta i rokova ovog MoU i bilo kakvih drugih aranžmana, ili do one mjere do koje konkretne odredbe mogu odstupati od ovog MoU, Donator o kojem se radi će o tome obavijestiti ostale Donatore. Donatori će težiti da ne poduzimaju unilateralne aktivnosti (npr. revizije, nadzor, evaluaciju) osim u slučaju da su na to natjerani svojim domaćim statutarnim okvirom, a u tom slučaju bi trebalo da pozovu druge Donatore da im se pridruže. Razumije se da bi takve unilateralne aktivnosti bile pokrivena zasebnim financiranjem koje nije obuhvaćeno u sklopu MoU.
12. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, Vlada Republike Srpske i Vlada Brčko distrikta BiH će također osigurati da su Donatori potpisnici obavješteni o bilo kojim i svim bilateralnim aranžmanima u koje one (kolektivno ili zasebno) uđu sa drugim donatorskim organizacijama koje su relevantne za PAR Strategiju, PARF i/ili ovaj MoU.

Stav 2: Odgovornosti i predstavljanje

13. U pitanjima koja se odnose na opće implementiranje ovog MoU i PAR Strategije, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, Vladu Federacije Bosne i Hercegovine, Vladu Republike Srpske i Vladu Brčko distrikta BiH i Donatore će predstavljati predstavnici koji će biti članovi (članstvo u Upravnom odboru definirano je paragrafom 28 MoU) Upravnog odbora za PARF (u daljnjem tekstu: Upravni odbor) koji će vršiti nadzor nad korišćenjem donatorskih finansijskih sredstava kao i druge poslove iz okvira nadležnosti utvrđenih u tačka 28. i 29. ovog MoU.
14. Pri svakoj promjeni predstavnika, odgovarajući potpisnik će obavijestiti sve strane u pisanom obliku i unaprijed.
15. Za opće upravljanje računima PARF-a i nadzor nad potrošnjom iz PARF-a, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, Vladu Federacije Bosne i Hercegovine, Vladu Republike Srpske i Vladu Brčko distrikta BiH će predstavljati PARCO i MOFT, koji će, redom, biti u potpunosti odgovorni i nadležni za implementiranje PAR Strategije i svakodnevno upravljanje PARF-om. MOFT će održavati finansijsku evidenciju podrške koja bude osigurana u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima. MOFT potvrđuje da će podrška Donatora biti korištena samo za pokrivanje odobrenih projektnih troškova vezanih za PAR Strategiju.
16. Preduvjet za uspostavljanje potpuno operativnog PARF-a biće to da su Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, Vlada Republike Srpske i Vlada Brčko distrikta BiH: a) uspostavile PARCO, koji je u potpunosti funkcionalan i operativan; b) imenovale PAR koordinate na razini države, entiteta i Brčko distrikta BiH; c) odobrili sveobuhvatnu državnu PAR Strategiju.
17. Razmjena informacija i razvidno komuniciranje smatraju se ključnim za unapređenje koordinacije i povećanje stepena efikasnosti podrške. Prema tome, svi potpisnici će međusobno surađivati i komunicirati u potpunosti i na pravovremen način, u vezi sa svim pitanjima koja su relevantna za implementiranje PAR Strategije i ovog MoU. Potpisnici će razmjenjivati sve informacije o tokovima pomoći, tehnička izvješća, procedure i svu drugu dokumentaciju/inicijative vezane za implementiranje PAR Strategije koje su relevantne za rad PARF-a.
18. Kroz vrijeme, Donatori će izabrati i imenovati jednog Donatora, kao Vodećeg donatora, koji će ih predstavljati u zvaničnim odnosima sa Vijećem ministara Bosne i Hercegovine, Vladom Federacije Bosne i Hercegovine, Vladom Republike Srpske i Vladom Brčko distrikta BiH u vezi sa PARF-om. Nakon informiranja Vodećeg donatora, svaki Donator može odlučiti da preuzme svoje sopstvene odgovornosti u tom smislu. Donatori će se međusobno informirati u potpunosti i na pravovremen način u vezi sa svojim odnosima sa Vijećem ministara Bosne i Hercegovine, Vladom Federacije Bosne i Hercegovine, Vladom Republike Srpske i Vladom Brčko distrikta BiH vezanim za PARF. Ako se

imenuje Vodeći donator, Donatori će razmotriti uspostavu zasebnog MoU s ciljem određivanja uloga i odgovornosti Vodećeg donatora.

Stav 3: Doprinosi

19. Imajući u vidu da su se Odjel za međunarodni razvitak Ujedinjenog Kraljevstva (The UK Department for International Development, DfID), Ministarstvo za razvitak i suradnju Holandije (Netherlands Ministry for Development Co-operation) i Švedska agencija za međunarodni razvitak i suradnju (Swedish International Development Co-operation Agency, Sida) obvezali da će obezbijediti po 1.5 milijuna EUR (tj.15 MSEK, 500 000 GBP, itd) za potporu PARF-u u toku perioda od 2006. do 2009. godine.
20. Imajući u vidu da tekuće financijske regulative zabranjuju Delegaciji Europske komisije da objedinjuje financiranje, ona se obvezala da će obezbijediti direktnu tehničku potporu za PARCO u toku perioda od rujna 2005. godine do rujna 2007. godine, s ciljem pružanja podrške uspostavi PARCO i kreiranju i razvitku PAR Strategije, također u vrijednosti od 1,5 milijuna EUR.
21. Prije odobravanja PAR Strategije od strane Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, Vlade Republike Srpske i Vlade Brčko distrikta BiH, Donatori će razmatrati korištenje ograničenog iznosa novca iz PARF-a (do 500.000 EUR; ali ne više od tog iznosa) za projekte tehničke podrške koji spadaju u okvir PAR Strategije.
22. Doprinosi Donatora mogu biti podvrgnuti procesu odobravanja na njihovim odgovarajućim Parlamentima i/ili njihovim državnim pravilima o apropijaciji.
23. Doprinosi će se deponirati na jedinstveni račun u stranoj valuti koji ne nosi kamate, koji drži MOFT kod Centralne banke Bosne i Hercegovine. Protivvrijednost u KM će se izračunati na osnovu kursne stope Centralne banke BiH važeće na datum prenosa novca od strane Donatora.
24. MOFT/Centralna banka će bez odlaganja obavijestiti o primitku novca u stranoj valuti, u pisanom obliku, Donatore o kojima se radi. Novčana sredstva će se držati na odvojenoj proračunskoj stavci za potrošnju isključivo na odobrene projekte.
25. Financiranje koje je na raspolaganju PARF-u može se povećati ili kroz učešće dodatnih donatora ili od strane samih Donatora. Međutim, za prvih 12 mjeseci nakon potpisivanja ovog MoU, samo će inicijalni potpisnici ovog sporazuma (DfID, EC, RNE, Sida) imati svoje predstavnike u Upravnom odboru. Svi dodatni Donatori koji se priključe u toku prvih 12 mjeseci i/ili u kasnijim godinama bit će tihi partneri barem do trenutka relevantnog godišnjeg pregleda i morat će da u potpunosti prihvate uvjete i rokove propisane u ovom MoU i da se suglase da njihova podrška neće biti vezana.
26. U skladu sa onim što predviđa Tačka 56, MoU će biti pregledan i izmjenjen na odgovarajući način, na godišnjoj osnovi, u tijeku mjeseca u kojem se navršava

godišnjica potpisivanja. Svi donatori koji se priključe u tom trenutku (i osnivači i novi) učestvovat će u pregledu.

Stav 4: Organizaciona struktura, konzultacije i odlučivanje

27. Redovne konzultacije između potpisnika o implementiranju PAR Strategije, razvidne procedure za odlučivanje i pravovremena razmjena informacija smatraju se ključnim za nastavak angažmana Donatora i učinkovito implementiranje PAR Strategije.
28. Koordinacija između potpisnika bit će organizirana preko Upravnog odbora, koji se sastoji od predstavnika inicijalnih Donatora, PARCO, koordinatora za reformu javne uprave ispred Vlade Republike Srpske, koordinatora za reformu javne uprave ispred Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, koordinatora za reformu javne uprave ispred Vlade Brčko distrikta BiH i MOFT. Upravni odbor će usvojiti svoj pravilnik o radu jednoglasno. Taj pravilnik o radu će obezbijediti odredbe koje se odnose na članstvo u Upravnom odboru, mehanizme odlučivanja i procedure isplate. Pravilnik o radu će propisati proceduru izdavanja suglasnosti u pisanom obliku za odobravanje projektnih prijedloga.
29. Upravni odbor će se sastajati po jednom tijekom svakog kvartala ili češće od toga, po potrebi, a sazivat će ga jedan ili više njegovih članova, s ciljem razmatranja implementiranja PAR Strategije i učinkovitosti korištenja novca iz PARF-a. Ključna pitanja koja će se razmatrati tijekom sastanaka uključuju nivo financijske podrške za pojedinačne projekte, konačno odobravanje i specifikacije projekata i dodjeljivanja ugovora, napredak postignut na postojećim projektima i sva pitanja i probleme. PARCO će biti odgovoran za dostavljanje dnevnog reda Donatorima bar 5 radnih dana prije sastanka. Donatori mogu da daju dodatne prijedloge za stavke dnevnog reda. PARCO će biti odgovoran za predsjedavanje sastancima Upravnog odbora i za pripremu nacrtu Usuglašenog zapisnika. Nacrt Usuglašenog zapisnika trebalo bi da se dostavi svim Donatorima, kako bi mogli dostaviti komentare i konkretna odobrenja, u roku od jednog tjedna nakon sastanka. Donatori će informirati PARCO o svojim komentarima i o odobrenju prije isteka 5 radnih dana od primitka nacrtu.
30. PARCO će biti odgovoran za aktivnu identifikaciju, razmatranje, kreiranje i nacrt projektnih specifikacija (Terms of Reference, ToRs). PARCO će također biti odgovoran za evaluaciju i nadzor projekata u odnosu na odobrene kriterijume. Takvi prijedlozi će biti isključivo prijedlozi za projekte koji potpadaju u okvir obuhvata PAR Strategije i PARF neće biti u obvezi da financira bilo koji prijedlog.

Stav 5: Isplate

31. Donatori će svoje doprinose dostavljati u vlastitim valutama. Sredstva će biti prebacivana u fazama. Prva uplata će se obaviti na osnovu računa i odobrenja pismenog zahtjeva za plaćanje, nakon što inicijalni projekti ili projektne specifikacije budu odobrene od strane Upravnog odbora. Nakon toga, sprovođivati će

se kvartalne uplate. U određivanju konkretnih rata Donatori će uzeti u obzir trenutni napredak i potrebe PARF-a za održavanje likvidnosti.

32. Svaki Donator može uspostaviti svoje točne i finalne financijske doprinose PARF-u nakon primitka i odobravanja završnog izvješća i financijskih obračuna projekata. Sredstva koja budu stavljena na raspolaganje partnerskoj Vladi i koje ostane nepotrošeno nakon isteka tekućeg sporazuma će biti vraćeno Donatorima proporcionalno sa njihovim odgovarajućim doprinosima, ili će Donatori odrediti da se preostali dio doprinosa potroši na namjene o kojima će odluku donijeti potpisnici.
33. Sve zahtjeve za potrošnjom/isplatom iz PARF-a treba da dodatno potpiše i jedan od predstavnika Donatora.

Stav 6: Nabavke

34. PARCO će izvršavati sve nabavne aktivnosti sukladni sa Zakonom o javnim nabavkama BiH. Uz inicijalnu pomoć tehničke podrške EC, PARCO će poduzeti sve neophodne korake za jačanje svojih kapaciteta za nabavke. PARCO će izvješćivati Donatore o svim potencijalnim manama državnih procedura za nabavke i dostavljati preporuke za prevazilaženje takvih problema.
35. PARCO će dostaviti sužene liste i tendersku dokumentaciju Upravnom odboru na odobravanje prije raspisivanja tendera. PARCO će na zahtjev dostaviti Upravnom odboru sve relevantne dokumente/informacije o svojim praksama vezanim za nabavke i o sprovedenim aktivnostima, uključujući konkretne detalje i kopije ugovora koji su dodjeljeni, kako bi Upravni odbor dao konačno odobrenje.
36. Nijedan ugovor se ne može dodijeliti bez suglasnosti svih članova Upravnog odbora, u pisanom obliku.

Stav 7: Izvješćivanja

37. PARCO će, na zahtjev, dostaviti Upravnom odboru sve informacije koje su relevantne za implementiranje PAR Strategije i projekte koji su financirani u sklopu Strategije.
38. Sva kvartalna izvješća treba da budu pripremljena na engleskom jeziku i, na zahtjev, prevedeni na lokalni jezik. Oni treba da budu sukladni sa zajednički prihvaćenim EC formatom. Prihvata se da su za većinu projekata dovoljna kvartalna izvješća, ali i da se može tražiti i učestalije izvješćivanje.
39. Prije svakog kvartalnog sastanka Upravnog odbora, PARCO će pripremiti sveobuhvatna izvješća, dajući pregled aktivnosti PARF-a, informacije o ostvarenim odlivima u poređenju sa planiranim odlivima, financijske obračune koji pokazuju alokaciju i korištenje financiranja, probleme na koje se naišlo i/ili koji se očekuju i sve druge informacije koje se odnose na implementiranje PARF-a. Ta izvješća će biti dostavljana Upravnom odboru barem jedan tjedan prije sastanka. Rezultati svakog sastanka će biti evidentirani u Usaglašenom zapisniku

- čiji nacrt će pripremiti PARCO. Nacrt će biti dostavljen Upravnom odboru kako bi članovi mogli dostaviti komentare i konkretna odobrenja, u roku od jednog tjedna nakon sastanka. Upravni odbor će informisati PARCO o svojim komentarima i o odobrenju prije isteka deset radnih dana od prijema nacrta.
40. Svo financijsko izvješćivanje će se sprovoditi u lokalnoj valuti. Odgovornost je Donatora da preuzmu odgovornost za konverziju za svoje namjene.
  41. PARCO će dostaviti godišnja financijska izvješća Parlamentu, Upravnom odboru PARF-a, Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, kao i Vladi Federacije Bosne i Hercegovine, Vladi Republike Srpske i Vladi Brčko distrikta BiH. Nacrt financijskog izvješća bi trebalo da se pripremi na takav način da se financiranje koje su obezbijedili Donatori evidentira na odgovarajući način i izvješće bi trebalo da bude pripremljeno sukladno sa međunarodno prihvatljivim standardima. Godišnje financijsko izvješće će biti revidirano od strane Vrhovne institucije za reviziju. Ono bi trebalo da upoređuje troškove za ostvarene aktivnosti za tekući izvještajni period sa budžetom za isti period i u istoj valuti. Revizorska izvješća bi trebalo da se dostavljaju svakog kvartala. Financijska izvješća bi trebalo da odražavaju transakcije koje su financirali Donatori u skladu sa ovim MoU.
  42. Donatori bi trebalo da se suzdrže od postavljanja dodatnih ili suprotstavljenih zahtjeva vezanih za izvješćivanje.

Stav 8: Pregled i evaluacija

43. Proces pregleda PARF-a od strane Donatora bit će zajednički za sve donatore i bit će usklađen sa sopstvenim procesom pregleda Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, Vlade Republike Srpske i Vlade Brčko distrikta BiH, u najvećoj mogućoj mjeri. Zajednički pregled/evaluacija rada PARF-a će se sprovoditi svakih šest mjeseci. Kopije izvješća o pregledu/evaluaciji će biti dostavljane bez odlaganja Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, Vladi Federacije Bosne i Hercegovine, Vladi Republike Srpske i Vladi Brčko distrikta BiH, koje mogu dostavljati komentare i tijekom i nakon procesa pregleda i evaluacije. Kopije izvješća će se također dostavljati Donatorima koji nemaju svoje predstavnike u sklopu misije za pregled/evaluaciju.
44. Zajednički finalni pregled i evaluacija sprovodit će se nakon isteka ovog sporazuma. Troškove svih misija za preglede, uključujući misiju za finalni pregled i evaluaciju snosit će Donatori, osim u slučaju da potpisnici odluče drugačije. Donatori će do najveće moguće mjere da se suzdrže od sprovođenja unilateralnih pregleda PAR Strategije. Međutim, ako se od Donatora zahtjeva da sprovede unilateralni pregled, taj Donator će na pravovremen način sprovesti konzultacije sa drugim donatorima s ciljem zauzimanja zajedničkog stava o ToRs, sastavu i rasporedu, koliko god je to moguće. PARCO i MOFT će biti bez odlaganja konzultirani o predloženom rasporedu pregleda i o ToRs. Donator o kome se radi će bez odlaganja dostaviti rezultate pregleda svim drugim potpisnicima. Razumije se da će takve unilateralne aktivnosti biti pokrivene

zasebnim bilateralnim financiranjem koje nije pokriveno u sklopu obuhvata ovog MoU.

45. Programi Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, Vlade Republike Srpske i Vlade Brčko distrikta BiH će biti uzeti u obzir prije zakazivanja bilo kakvog pregleda.

Stav 9: Revizija

46. Godišnju reviziju PARF-a će vršiti Vrhovna institucija za reviziju BiH. PARCO i MOFT će obezbijediti svim Donatorima kopije izvješća Vrhovnog revizora.
47. Ako to budu zahtijevali Donatori, PARCO i MOFT će biti odgovorni za ugovaranje usluga nezavisnih revizora. Projektni zadatak za te revizore i izbor tih revizora osigurati će PARCO i MOFT u konzultacijama sa Upravnim odborom. Kvalitet revizorske firme trebalo bi da bude prihvatljiv svim potpisnicima. Troškove tih revizija pokriće Donatori. Očekuje se da se Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, Vlada Republike Srpske i Vlada Brčko distrikta BiH saglase da obezbijede svoju punu suradnju u tim revizijama. MOFT će dostaviti Donatorima kopije revizorskih izvješća najkasnije 14 dana prije planiranog datuma sastanka Upravnog odbora. Izvješća revizije, uključujući implementiranje korektivnih mjera kao odgovor na preporuke revizije i sve druge relevantne s tim vezane informacije bit će razmatrani u toku sastanka.
48. Iako će izvješća revizije biti dostavljana na godišnjoj osnovi, takva izvješća se mogu zahtijevati češće, ili se uz njih mogu zahtijevati specijalne revizije. Donatori učesnici ne bi trebalo da zahtjevaju dodatne bilateralne nezavisne revizije, osim u slučaju da postoji pitanje koje izaziva bojazni.

Stav 10: Nepoštivanje/Viša sila

49. PARCO će bez odlaganja informirati Upravni odbor o svim okolnostima koje mogu da se umiješaju ili zaprijetu uspješnom implementiranju PAR Strategije sa ciljem rješavanja tog pitanja.
50. U slučaju nepoštivanja uvjeta ovog MoU i/ili kršenja temeljnih principa koji su propisani u ovom MoU sa strane Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, Vlade Republike Srpske i Vlade Brčko distrikta BiH, Donatori mogu izreći sankcije, uključujući suspenziju daljnjih isplata u PARF i potraživanje vraćanja financiranja koje je već prenešeno, u cijelosti ili dijelom. U slučaju kršenja fundamentalnih principa koje ovaj Memorandum o razumijevanju postavlja u zajedničkom projektu, Donatori će pažljivo razmotriti posljedice eventualnih sankcija izrečenih bilo kojem od partnera, te će donosi odluke koje će se odnositi samo na jednog partnera, ukoliko taj partner krši fundamentalne principe. Izricanje sankcija bi, po mogućnosti, trebalo da bude rezultat zajedničke odluke koja uključuje sve Donatore; unilateralne aktivnosti bi trebalo da se koliko je god moguće izbjegavaju. Okolnosti koje predstavljaju osnovu za izricanje sankcija mogu da uključuju nedostatak posvećenosti Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, Vlade

Republike Srpske i Vlade Brčko distrikta BiH reformama koje predstavljaju cilj podrške; ozbiljan nedostatak napretka u implementiranju PAR Strategije, nezadovoljavajuće upravljanje ili pogrešno korištenje financiranja. Donatori mogu također da suspendiraju ili smanje nove isplate u slučaju izuzetnih okolnosti („viša sila“) koje otežavaju učinkovito implementiranje PARF-a. Međutim, suspenzija financiranja izazvana time ne bi trebalo da se posmatra kao sankcija, već kao (privremena) mjera poduzeta na temelju efikasnosti i/ili politike.

51. U slučaju da Donatori razmatraju suspendiranje novih isplata, oni će se prije toga, u razumnom roku, konzultirati sa Vijećem ministara Bosne i Hercegovine, odnosno Vladom Federacije Bosne i Hercegovine, Vladom Republike Srpske i/ili Vladom Brčko distrikta BiH. Oni će razmotriti ukidanje suspenzije čim te okolnosti prestanu da postoje i/ili čim Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, odnosno Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, Vlada Republike Srpske i/ili Vlada Brčko distrikta BiH preduzmu adekvatne korektivne aktivnosti.

Stav 11: Korupcija

52. Svi potpisnici će zahtijevati da se njihovo osoblje i konzultanti koji rade u sklopu projekata ili programa suzdrže od nuđenja trećim stranama, ili traženja, prihvatanja ili primanja obećanja od ili prema trećim stranama, za sebe lično ili za druge strane, svih poklona, naknada, kompenzacija ili koristi bilo kakve vrste, ako bi se to moglo protumačiti kao nezakonita ili korumpirana praksa.
53. PARCO i MOFT imaju dužnost da bez odlaganja informiraju Donatore o svim pojavama i sumnjama vezanim za pojave korupcije do kojih dođe u vezi sa korištenjem donatorskog financiranja.

Stav 12: Modifikacija, pristupanje Donatora i povlačenje

54. Potpisnici će na godišnjem razini revidirati i razmatrati implementiranje, primjenu i učinkovitost procedura koje su okvirno propisane u ovom MoU. Prvi pregled će biti potpuno sveobuhvatan i uzet će u obzir to da li su izmjene i dopune MoU potrebne. Sve modifikacije/izmjene i dopune uvjeta i odredbi u ovom MoU bit će odobrene samo ako predstavljaju rezultat sporazuma svih potpisnika, u pisanom obliku.
55. Potpisnici će pozdraviti učešće drugih Donatora koji žele da podrže implementiranje PAR Strategije u ovom MoU. Nakon zahtjeva novog Donatora, u pisanom obliku, i prihvatanja uvjeta i rokova ovog MoU, u pisanom obliku, PARCO bi trebalo da bez odlaganja izvrši konzultacije sa drugim Donatorima. Ako se svi potpisnici suglase, PARCO bi trebalo da u pisanom obliku ovlasti tog Donatora da postane potpisnik, kao aneks ovom MoU. Dodatno donatorsko financiranje će morati da se ocijeni u kontekstu finansijskih obveza potpisnika, kao i apsorpcionog kapaciteta partnerske Vlade.
56. Pojedinačni Donatori zadržavaju pravo da povuku ili privremeno suspendiraju svoju potporu. To bi trebalo da ovisi o sljedećim uvjetima: obavještenje (u pisanom obliku) o namjeri povlačenja iz MoU, dostavljeno tri mjeseca unaprijed;

nastavak financiranja ugovorenih projekata; otvorena razmatranja na sastanku Upravnog odbora da bi se vidjelo da li se pitanja mogu razriješiti i/ili da li se može postići dogovor o korektivnim mjerama. Donatori koji planiraju da se povuku će do najveće moguće mjere uzeti u obzir negativne efekte na PAR Strategiju i, prema tome, radit će oprezno. Odluka Donatora da se povuče iz MoU na temeljima koji nisu vezani za 'nepoštivanje' trebalo bi da imaju efekta samo na buduće financiranje; financiranje koje je već isplaćeno u takvom slučaju ne bi trebalo potraživati. Ti uvjeti su također relevantni u slučaju da se svi Donatori kolektivno odluče na povlačenje.

Stav 13: Rješavanje sporova

57. U slučaju bilo kakvog spora do kojeg dođe među potpisnicima u vezi sa tumačenjem, primjenom ili implementiranjem ovog MoU, potpisnici će se međusobno konzultirati s ciljem rješavanja problema i s ciljem dogovora o mogućim smjerovima aktivnosti.

Stav 14: Stupanje na snagu

58. Ovaj MoU stupa na snagu za datog Donatora na dan potpisivanja od strane tog Donatora nakon što ga potpišu Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, Vlada Republike Srpske i Vlada Brčko distrikta BiH.
59. Izmjene i dopune ovog MoU, uključujući njegove anekse, bit će važeće samo ako se s njima, u pisanom obliku, suglase svi potpisnici, ili njihovi imenovani predstavnici.